

7061 SAYILI KANUNLA MADEN KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Av.Prof.Dr.Mustafa TOPALOĞLU
İMİB Maden Hukuku Danışmanı/Topaloğlu Avukatlık Bürosu

Türk kamu oyunda daha çok motorlu taşıt araçları vergisini artıran hükümleri nedeniyle gündeme gelen 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 5 Aralık 2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. 7061 sayılı Kanunla orman izin bedelleri, arama aşamasında ÇED muafiyeti ve arama ruhsatlarının iptali, işletme ruhsat aşamasında asgari maden üretim miktarı, TTK ve TKİ’ya uhdelerindeki ruhsatları bölme ve ihale etme yetkisi tanınma gibi 3213 sayılı Maden Kanunu’nda önemli değişiklikler yapılmıştır.

1. Orman İzin Bedelleri İle İlgili Yapılan Değişiklikler

Devlet ormanları içinde yapılacak maden arama ve işletme faaliyetleri ile bu faaliyetler için zorunlu ve ruhsat süresine bağlı olarak yapılan geçici tesislere 6831 sayılı Orman Kanunu hükümlerine göre izin verileceği öngörülmüştür. Bu bağlamda Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından maden ve hammadde üretim izinlerini düzenlemek için 30 Eylül 2010 Tarihli ve 27715 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Orman Kanunu’nun 16.Maddesinin Uygulama Yönetmeliği (Orman Yönetmeliği) yürürlüğe konulmuştu. Bu kapsamda Orman Yönetmeliğinin 20.maddesine göre orman alanlarında madencilik faaliyetleri için alınan arazi izni ve ağaçlandırma bedeli çok yüksek bedellere çıkmaktaydı. Madencilik işletme harcamalarında olumsuz etki yapan söz konusu orman izin bedellerinin yüksekliği madencilik sektöründe haklı olarak şikayet ve yakınmalara neden olmaktaydı.

Madencilik sektöründen gelen bu şikayetleri karşılamak için orman izin bedelleri konusunda 7061 sayılı Kanunla madencilik teşvik tedbirlerini düzenleyen 3213 sayılı Maden Kanununun 9.maddesine 4, 5 ve 6 ncı fıkralar olarak ilaveler yapılmıştır.

1.1. Bazı Maden İhalelerinden Alınan Ruhsatlarla İlgili Orman İzin Bedeli Düzenlemeleri

7061 sayılı Kanunla 3213 sayılı Maden Kanununun 9.maddesine 4. fıkra olarak, *“Bu Kanunun 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında ihale edilecek II. Grup (c) bendi ve IV. Grup maden sahaları, 47 nci maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında ihtisaslaşmış Devlet kuruluşları ile bunların bağlı ortaklıklarına devredilen maden sahaları, bu kuruluşlar ve bunların bağlı ortaklıkları ile Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından ihale edilecek maden sahaları için işletme izni düzenlendiği tarihten başlamak üzere, ilk on yıl süreyle 6831 sayılı Orman Kanunu kapsamında ağaçlandırma bedeli hariç herhangi bir bedel alınmaz.”* hükmü eklenmiştir. Buna göre, MİGEM tarafından yapılacak ara ve üç ürün üretmek şartıyla yapılan ihaleler ile kamu kuruluşlarına devredilecek MTA ruhsatları ile özelleştirme kapsamında ihale edilecek maden ruhsatlarından sadece

orman ağaçlandırma bedeli alınacak bunun dışında orman arazi izin bedeli yada başkaca bir bedel alınmayacağı öngörülmüştür. Yapılan bu değişiklikle bir yandan ara ve uç üretim teşvik edilirken diğer yandan da kamuya ait ruhsatlar lehine ayrımcılık yapılmıştır.

- 3213 sayılı Maden Kanununun 30. maddesinde Maden ruhsat sahasının cinsi, rezervi, bulunduğu bölge, tenörü, istihdam, yatırım, ülke ihtiyaçları ve benzeri hususlar dikkate alınarak şartnamelerde açıkça belirtmek kaydıyla ara ve uç ürün üretme şartını içeren ihaleler yapılabilmesine imkan sağlanmıştır. Aynı hüküm, Maden Sahaları İhale Yönetmeliğinin 7(3) ve 10(1) maddelerinde de tekrar edilmiştir. Ne Maden Sahaları İhale Yönetmeliğinde ne de Maden Yönetmeliğinde "ara ve uç ürün" tanımı yapılmamıştır. Buradan maden sahasında üretilen madene dayalı olarak kurulan maden sahasının içinde veya dışında bulunan entegre tesisleri anlamak gerekir. Söz konusu hüküm tesvik maddesi olduğu için amaca uygun yorum ilkesi gereği mümkün olduğunca geniş yorumlamak gerekir. Buna göre, ara ve uç ürün üretme şartıyla açılan maden ihalelerinden alınan maden ruhsatları 10 yıl süreyle orman arazi bedeli ve ön izin bedelinden istisna edilmiştir.

- MTA, maden arama ruhsatı olarak bulduğu madenler için buluculuk hakkını kazanmaktadır. 3213 sayılı Maden Kanununun 47/IV maddesinde, MTA tarafından buluculuk hakkı kazanılan maden ruhsat sahaslarının bedeli karşılığında ihtisaslaşmış Devlet kuruluşları ile bunların bağlı ortaklıklarına Bakan onayı ile devredilebilmesine imkan sağlanmıştır. Maden Yönetmeliğine göre de ihtisaslaşmış Devlet kuruluşları, Bakanlıklar, Bakanlıkların bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlar ile üniversitelerden oluşmaktadır. İşte devredilen bu sahalardan da sadece ağaçlandırma bedeli alınacaktır.

- Özelleştirme kapsamında kamuya ait bazı maden ruhsatlarının Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından özelleştirilmesi yapılmaktadır. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından yapılacak ihalelerin alıcıları yukarıda belirtilen orman izin bedelleri ile ilgili teşvikten yararlanacaklardır.

1.2. Ara ve Uç Ürün Üretmek Şartını Yerine Getiren IV.Grup Ruhsatlara Tanınan Orman Bedeli Teşvikleri

7061 sayılı Kanunla orman izin bedellerinden muafiyet tanınarak IV.Grup ruhsatların ara ve uç ürün üretmeleri teşvik edilmek istenmiştir. 3213 sayılı Maden Kanununun 9.maddesine 5 nci fıkra olarak eklenen teşvik hükmü şöyledir. "*IV. Grup işletme iznli maden ruhsat sahaslarının cinsi, rezervi, bulunduğu bölge, tenörü, istihdamı, yatırım ve ülke ihtiyaçları dikkate alınarak ara ve uç ürün üretmek şartıyla, bu ruhsatlardan işletme izni düzenlendiği tarihten başlamak üzere, on yıl süreyle 6831 sayılı Kanun kapsamında ağaçlandırma bedeli hariç diğer bedellerin alınıp alınmayacağını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.*". Buna göre orman izin bedeli teşviki sağlanacak maden ruhsatlarının IV.Grup ruhsatlardan olması gerekir. Diğer ruhsatlara böyle bir imkan tanınmamıştır. Ülke ekonomisine oldukça büyük katma değer sağlayan özellikle II(b ve c) Grubu ruhsatların da böyle bir teşvikten yararlandırılması yerinde olurdu.

Her IV.Grup ruhsat da söz konusu teşvikten yararlandırılmamaktadır. Teşvikten yararlanacak IV.Grup ruhsatın cinsi, rezervi, bulunduğu bölge, tenörü, istihdamı, yatırım ve ülke ihtiyaçları gibi parametrelere göre bir değerlendirilmeye tabi tutulur. Kanunda bu değerlendirmeyi yapma yetkisi Bakanlar Kuruluna verilmiştir.

Bakanlar Kurulu, muhtemelen çıkaracağı bir genelge ile bir kriter belirleyerek orman izin bedeli muafiyetinden yararlanacak ruhsatları belirleyecektir. Başka bir deyişle yayımlanacak genelge orman arazi bedeli ve ön izin bedeli alınmayacak IV.Grup ruhsatlara ilişkin kriterler belirlenecektir. Ancak her hâlükârda muafiyetten yararlanacak ruhsatlar için dahi orman ağaçlandırma bedeli alınacaktır.

1.3. Diğer Ruhsatlarla İlgili Orman Bedeli İndirimleri ve Artış Sınırlaması

Yukarıdaki orman izin bedeli muafiyetinden yararlanamayan maden ruhsatları içinde yarım oranda indirim öngörülmüştür. Ayrıca, Orman Genel Müdürlüğü'nün her yıl alınan orman izin bedellerinde çok yüksek artış oranı belirlemesi de en fazla şikayet alınan konular arasındadır. İşte bütün bunları karşılamak için 7061 sayılı Kanunla 3213 sayılı Maden Kanununun 9.maddesine 6 ncı fıkra olarak; *"Bu maddenin dördüncü ve beşinci fıkraları kapsamı dışındaki sahalardan işletme izni düzenlendiği tarihten başlamak üzere ilk on yıl süreyle 6831 sayılı Kanuna göre alınan arazi izin bedelinin %50'si alınır. Alınan arazi izin bedelinde her yıl 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranı nispeti artışı dışında başkaca bir artış yapılmaz."* hükmü eklenmiştir. Buna göre, yukarıda belirtilen orman izin bedeli muafiyetinden yararlanamayan bütün ruhsatlara arazi izin bedelleri %50 daha az alınır. Ancak Kanunda herhangi bir indirim öngörülmeyen ağaçlandırma bedelleri tam olarak ödenmek zorundadır.

Orman izin bedellerinde indirime ilişkin olarak Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından henüz bir yönetmelik yayımlanmamıştır. Ancak, 7061 sayılı Kanun yürürlüğe girdiği tarih olan 05.12.2017 tarihinden itibaren uygulanma imkanına sahiptir. Bu konuda yönetmelik çıkmamış olması Kanun'un uygulanmasını engel değildir. Ancak 7061 sayılı Kanun hiç yokmuş gibi önceki uygulamalarını devam ettiren Orman İdaresi, ruhsat sahiplerine eski kurallara göre hesaplanmış orman bedeli tahakkukları göndermeye devam etmektedir. Gönderilen söz konusu tahakkuklarda hukuka uyarlık bulunmadığı açıktır. Ne var ki, hukuka uygunluk karinesinden yararlanan bütün idari işlemler ve bu arada tahakkuk işlemleri de geri alınmadıkça yada mahkeme tarafından iptal edilmedikçe uygulanma imkanına sahiptir. Bu gibi olumsuzlukları önlemek için hatalı olan bu işlemin geri alınması ve düzeltilmesi için Orman ve Su İşleri Bakanlığına başvurmak en pratik çözüm olarak gözükmektedir. Yapılan bu başvuru 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 11.maddesi uyarınca söz konusu tahakkuk işlemlerine karşı açılacak iptal davası açma süresini durdurmakta ve korumaktadır.

3213 sayılı Maden Kanununa yeni eklenen m.9/VI hükmüyle arazi izin bedellerine yapılacak yıllık artış oranlarına da bir sınır getirilmiştir.

Buna göre orman arazi izin bedellerinde ancak her yıl ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artışa gidilebilir. Böylece yapılacak artışta Orman idaresinin takdir hakkı kaldırılarak objektif ve somut bir sınır getirilmesi yerinde olmuştur.

1.4. Orman İzin Bedeli Teşviklerinde Ortak Hükümler

Orman izin bedelleriyle ilgili olarak 7061 sayılı Kanunla 3213 sayılı Maden Kanununun 9 ncu maddesi 4 ila 6 ncı fıkraları arasında düzenlenen teşviklerin işletme izni düzenlendiği tarihten itibaren 10 yıl süre ile uygulanacağı öngörülmüştür. Bu konuda Orman Bakanlığı tarafından hazırlanmakta olan yönetmelik değişikliği çalışmaları devam etmektedir.

Bu konuda 7061 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 05.12.2017 tarihinden sonra düzenlenen işletme izinleri için uygulanacağında şüphe yoktur. Ancak bu tür süreyle ilgili usul hükümleri içeren kanunlarda derhal uygulama ilkesi geçerlidir. Bu bakımdan yürürlük tarihinden önce başlamış örneğin 2012 yılında verilmiş işletme izinleri hakkında da uygulanmalıdır.

Diğer bir husus da ruhsat temditlerinden sonra verilen işletme izinlerinin yeni işletme izni sayılıp sayılmayacağıdır. Bu konuda 7061 sayılı Kanun metninde açıklık bulunmamaktadır. Ancak teşvik amacıyla çıkarılan bu Kanunun daha kapsayıcı olması düşünüldüğünde 05.12.2017 tarihinden önce gerçekleştirilen ruhsat temditlerine bağlı düzenlenen işletme izinlerinin tarihini 10 yıllık sürenin başlangıç tarihi olarak kabul etmek uygun olur.

Ayrıca, orman izin bedeli teşvik indirimlerinin ruhsat içinde veya dışında yapılan madencilik tesislerine yönelik orman izinleri için dahi uygulamak gerekir. Zira, Maden Yönetmeliğinin m.4 (z-zz-iii) maddesinde tesis kavramının, "*Madencilik faaliyetleri için zorunlu olan her türlü kırma, eleme, öğütme, kesme ve sayalama tesisleri ile işleme tesisi kapsamında asfalt üretim, hazır beton, yapı elemanı tesisleri, sallantılı masa, jig, konsantratör, flotasyon, liç, kalsinasyon, bioksidasyon ve benzeri cevher hazırlama ve zenginleştirme tesisleri, karıştırma, depolama, stoklama, atık kazanma ve atık bertaraf tesisleri gibi geçici üniteleri,*" ifade ettiği belirtilmektedir. Maden Yönetmeliğinin 113.maddesinde, "*Devlet ormanları içinde maden aranması ve işletilmesi ile madencilik faaliyeti için zorunlu; tesis, yol, enerji, su, haberleşme ve alt yapı tesislerine, fon bedelleri hariç, bedeli alınarak Orman ve Su İşleri Bakanlığınca izin verilir.*" denilmektedir. Bu iki hükümden madencilik faaliyetlerinin tesisleri de kapsayacağı anlaşılmaktadır.

Buna karşılık, maden teşviklerini düzenleyen 3213 sayılı Maden Kanununun 5995 sayılı Kanunla değişik 9.maddesinde "*Madencilik faaliyetleri Bakanlar Kurulu tarafından belirlenen teşviklerden yararlandırılır. Ancak hazır beton, asfalt ve yapı elemanları üretim tesisleri, imalat sanayi sektörü dışında madencilik faaliyeti kapsamında değerlendirilmez.*"

denilerek maden teşvikleri bakımından bazı tesisler teşvik kapsamı dışında tutulmuştur. Buna göre hazır beton ve asfalt yapı elemanları tesisleri nitelikleri gereği teşvik dışında bırakılmış ve teşvikten yararlanacak madencilik faaliyeti kapsamında değerlendirilmemiştir. Bu bağlamda maden teşviki kapsamında öngörülen 3213 sayılı Maden Kanununun m.9 /IV-VI hükümlerindeki orman izin bedeli indirim ve muafiyetleri, madencilik teşvik amacıyla konulmuş hükümlerdir. Bu bakımdan, "hazır beton, asfalt ve yapı elemanları üretim tesisleri" diğer teşviklerde olduğu gibi orman izin bedeli teşviklerinden de yararlanamaz. Bunun dışında diğer maden tesisleri, Maden Kanununun m.9 /IV-VI hükümlerinde öngörülen orman izin bedellerine ilişkin teşvik kapsamında bulunmaktadır.

7061 sayılı Kanunla öngörülen orman izin bedelleri teşviklerinde faaliyetin niteliği göz önüne alınmıştır. Kanunda öngörülen şartların yerine gelmesi halinde bütün maden işletmeleri bu teşvikten yararlanırlar. Bu bakımdan madencilik faaliyetinin ruhsat sahibi veya rödovansçı tarafından yürütülmesi önemli değildir. Rödovansçı tarafından yürütülen maden işletmeleri de orman izin bedeli teşvikleri kapsamındadır. Zira, benzer durumda rödovansla işletilen maden sahalarına orman izin bedeli teşvikiyle aynı maddede yer alan Devlet hakkı indirimi teşviki uygulanmaktadır.

2. Arama Ruhsatıyla İlgili Değişiklikler

7061 sayılı Kanunla 3213 sayılı Kanununun 17 nci maddesinin genel aramaya ile ilgili ikinci fıkrası ile detay aramaya altıncı fıkrası değiştirilmiş ve maddeye arama faaliyetlerinde ÇED muafiyeti ile ilgili dokuzuncu fıkra eklenmiştir.

2.1. Genel Aramayla İlgili Ruhsat İptali Değişikliği

3213 sayılı Maden Kanununun m.17/II hükmü yeniden düzenlenerek genel arama döneminde idari para cezası yerine ruhsat iptalini geri getiren bir değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklik şu şekildedir: "Genel arama dönemi süresi sonuna kadar maden arama projesinde belirtilen maden kaynağına ilişkin bilgilerin ve bu dönemde yapılan arama faaliyetlerine ilişkin yatırım harcamalarını da gösteren genel arama faaliyet raporunun verilmesi zorunludur. Genel arama dönemi sonuna kadar ön arama ve genel arama faaliyet raporları ile yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin Genel Müdürlüğe verilmemesi halinde arama ruhsatı iptal edilir. Genel Müdürlüğe verilen ön arama ve genel arama raporlarının veya yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin uygun bulunmaması halinde **20.000 TL** idari para cezası verilir ve eksikliklerin bir ay içinde giderilmesi ruhsat sahibine yazılı olarak bildirilir. Tebliğ tarihinden itibaren eksikliklerin verilen sürede tamamlanmaması veya verilen ön arama ve genel arama faaliyet raporları ile yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin uygun bulunmaması halinde arama ruhsatı iptal edilir. İlgili mevzuat kapsamında diğer kurumların, ruhsat sahibinin gerekli izinlere ilişkin başvurusunu olumsuz sonuçlandırması veya bu izinlerin ruhsat sahibinden kaynaklanan nedenlerle alınmaması halinde arama ruhsatı iptal edilir. Bu fıkradaki yükümlülükleri yerine getirilen arama ruhsatı, IV. Grup madenlerde dört yıl detay arama dönemine hak sağlarII. Grup (b) bendi, III. ve V. Grup

ruhsatlarda ise genel arama dönemi sonuna kadar işletme ruhsat talebinde bulunulmaması halinde ruhsat iptal edilir."

2.1.1 Arama Faaliyet Raporlarının Hiç Verilmemesi ve Ruhsat İptali

Yeni düzenleme ile 6592 sayılı Kanunla getirilen hükümde olduğu gibi, genel arama dönemi süresi sonuna kadar maden arama projesinde belirtilen maden kaynağına ilişkin bilgilerin ve bu dönemde yapılan arama faaliyetlerine ilişkin yatırım harcamalarını da gösteren genel arama faaliyet raporunun verilmesi zorunlu tutulmuştur. Önceki düzenlemeden farklı olarak, 7061 sayılı kanunla, genel arama dönemi sonuna kadar ön arama ve genel arama faaliyet raporları ile yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin MİGEM'e verilmemesi halinde arama ruhsatı iptal edileceği öngörülmüştür. Halbuki 6592 sayılı eski Kanun hükmü, burada yaptırım olarak sadece 20.000.-TL idari para cezası verilmesi şeklindeydi.

2.1.2. Arama Faaliyet Raporlarının Uygun Bulunmaması Halinde Yeni Yaptırım Sistemi

Arama faaliyet raporlarının ve harcama kalemlerinin uygun bulunmaması halinde daha sert yaptırımlar öngörülerek, bu belgelerin daha özenli düzenlenmesi sağlanmak istenmiştir.

6592 sayılı Kanundaki eski düzenlemede MİGEM'e verilen raporların veya yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin uygun bulunmaması halinde eksikliklerin bir ay içinde giderilmesi ruhsat sahibine yazılı olarak bildirileceği ve tebliğ tarihinden itibaren eksikliklerin verilen sürede tamamlanmaması veya verilen raporların ya da yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin uygun bulunmaması halinde 20.000 TL idari para cezası verileceği öngörülmüştü.

7061 sayılı Kanunla getirilen yeni hükümle ise, MİGEM'e verilen ön arama ve genel arama raporlarının veya yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin uygun bulunmaması halinde daha başta 20.000 TL idari para cezası verileceği belirtilmektedir. Bu durumda YTK'ların söz konusu belgeleri daha özenli hazırlamaları kendilerinin ve temsil ettikleri ruhsat sahibinin para cezası yememesi bakımından önemlidir. Böyle bir durumda MİGEM, idari para cezası uyguladıktan sonra bulunan eksikliklerin bir ay içinde giderilmesi hususunu ruhsat sahibine yazılı olarak bildirir.

Ruhsat sahibi kendisine verilen bir aylık süreli MİGEM yazısını tebliğ aldıktan sonra bir ay içinde eksikliklerin verilen sürede tamamlayarak MİGEM'e teslim etmesi gerekir. Aksi halde arama ruhsatı iptal edilir.

Bir aylık tamamlama süresi içinde MİGEM'e teslim edilen ön arama ve genel arama faaliyet raporları ile yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin uygun bulunmaması halinde de bir daha süre verilmez ve arama ruhsatı iptal edilir. Gerçekten 7061 sayılı Kanunla bu şekilde sert bir yaptırım getirilmiştir. Özellikle verilen bir aylık ek süre içinde belirtilen eksiklikleri harfiyen ve aynen yerine getirmek gereklidir. Aksi halde arama ruhsatının iptali yaptırımına maruz kalınabilir.

2.1.3. Gerekli İzinlerin Alınmaması Halinde Arama Ruhsat İptali

Genel arama döneminde arama faaliyetinin yürütülebilmesi için ilgili mevzuatlarına göre diğer kurumlardan izin almak gerekebilir. 7061 sayılı Kanun bu konuda daha önce olmayan yeni bir hüküm getirmiştir: "*İlgili mevzuat kapsamında diğer kurumların, ruhsat sahibinin gerekli izinlere ilişkin başvurusunu olumsuz sonuçlandırması veya bu izinlerin ruhsat sahibinden kaynaklanan nedenlerle alınmaması halinde arama ruhsatı iptal edilir.*". Buna göre, ilgili kurumların arama ruhsat sahibinin kendi mevzuatlarına göre yaptığı izin başvurusunu açıkça reddetmesi halinde arama ruhsatı iptal edilir.

Ayrıca, belirli bir süre geçmesine rağmen hala arama ruhsat sahibinin ilgili kuruma başvurmaması veya ilgili kurumca istenenlerin yerine getirilememesi şeklinde bir kusurlu davranış nedeniyle söz konusu izinler alınmamış olabilir. İşte arama ruhsat sahibine yüklenebilecek böyle bir kusurlu davranıştan kaynaklı olarak gerekli izinlerin alınmaması da arama ruhsatının iptaline sebep olur.

2.2. Detay Arama Dönemiyle İlgili Sistemik Düzeltme

7061 sayılı Kanunla detay arama dönemiyle ilgili 3213 sayılı Maden Kanununun 17.maddesinin altıncı fıkrasında değişiklik daha doğrusu düzeltme yapılmıştır. 6098 sayılı Kanunla eklenen eski 3213 sayılı Maden Kanunu m.17/VI hükmü şu şekildeydi: "*IV. Grup (a) bendi maden ruhsatlarında detay arama dönemi sonuna kadar diğer grup maden ruhsatlarında ise genel arama dönemi sonuna kadar Genel Müdürlüğe verilen raporların ve yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin uygun bulunmaması halinde eksikliklerin bir ay içinde giderilmesi ruhsat sahibine yazılı olarak bildirilir.*" Yürürlükten kalkan bu hükümde sanki sadece IV(a) Grubu madenlerde detay arama dönemi varmış gibi yanlış anlam çıkmaktaydı. Halbuki bütün IV.Grup ruhsatlar detay arama dönemine hak sağlayabilir. Yine detay arama dönemiyle ilgili fıkrada diğer ruhsatlara ilişkin genel arama dönemine ilişkin belgelerdeki eksikliklerin düzenlenmesi sistemik açıdan uygun değildi.

Bu nedenle 7061 sayılı Kanunla gerekli değişiklikler yapılarak 17 nci maddenin altıncı fıkrasının ilk cümlesi şu şekilde yeniden düzenlenmiştir: "*IV. Grup maden ruhsatlarında detay arama dönemi sonuna kadar Genel Müdürlüğe verilen raporların ve yatırım harcama kalemlerine ait belgelerin uygun bulunmaması halinde eksikliklerin bir ay içinde giderilmesi ruhsat sahibine yazılı olarak bildirilir.*" Buna göre sadece IV(a) Grubu ruhsatlar değil bütün IV.Grup ruhsatlarda detay arama dönemine ait raporlar ve yatırım harcama kalemlerine ilişkin belgelerdeki hataların düzeltilmesi için bir aylık süre verilir.

Ayrıca, genel arama dönemindeki rapor ve belge eksikliği detay arama dönemiyle ilgili 17 nci maddenin altıncı fıkrası hükmünden alınarak yukarıda incelediğimiz ikinci fıkrasına aktarılması da sistemik açıdan uygun olmuştur.

2.3. Arama Faaliyetlerinde ÇED Muafiyeti

Arama ruhsat aşaması, madencilik faaliyetinin en önemli ve kritik aşamalarından biridir. Henüz hiçbir gelir elde edememiş aramacı yada prospektörün ÇED ve diğer izin formalitelere tabi tutulması, arama ruhsatlarında düşüşe ve geriye gidişe neden olmuştur. Ayrıca, işletme ruhsat aşamasında da arama faaliyetleri devam etmektedir. Kanun Koyucu, bu olumsuzlukları önlemek adına 7061 sayılı Kanunla arama ruhsat aşamasında nispeten kolaylık sağlayacak bir hüküm sevk etmiştir: "Jeolojik haritalama, jeofizik etüd, sismik, karot, kırıntı ve numune alma ile bunlara yönelik sathi hazırlık işlemleri içeren faaliyetler için çevresel etki değerlendirmesi kararı aranmaz." . 3213 sayılı Maden Kanunu m.17/IX olarak öngörülen bu hüküm uyarınca, karot, kırıntı ve numune almak için yapılan sondaj ve diğer faaliyetler için ÇED aranmayacaktır. Yine arama faaliyetlerinden olan jeolojik haritalama, jeolojik etüd ve sismik çalışmalar ile bu tür faaliyetlere yönelik yüzeysel hazırlık işlemleri ÇED'ten muaf tutulmuştur.

Arama Faaliyeti başlıklı 17.maddede yer alan ÇED muafiyetine ilişkin m.17/IX hükmünde açıkça arama ruhsat aşaması denilmediği için, işletme ruhsat aşamasında dahi işletme izin sahası dışında yapılacak arama faaliyetlerinde dahi uygulanma kabiliyeti bulunmaktadır.

3. İşletme Aşamasında Asgari Üretim Miktarının Artırılması

7061 sayılı Kanunla işletme ruhsat aşamasında değişiklik yapılarak işletme projesinde öngörülen asgari üretim miktarı artırılmış ve bu nedene dayanılarak ruhsat iptali kolaylaştırılmıştır. Bu konuda 3213 sayılı maden Kanununun m.24/XII hükmünde şu şekilde bir değişiklik yapılmıştır: "Beş yıllık dönemde, üretimin en az olduğu herhangi üç yılında yaptığı toplam üretim miktarı projede beyan edilen bir yıllık üretim miktarının %30'undan az olması durumunda, ruhsat sahiplerine 50.000 Türk lirası idari para cezası verilir. İdari para cezasının uygulanmasından başlamak üzere, geriye doğru üç yıllık dönemlerde yaptığı toplam üretim miktarı projede beyan edilen yıllık üretim miktarının %30'undan daha az olması durumunda ruhsat sahiplerine 50.000 Türk lirası idari para cezası verilir. Bu fıkra kapsamında beş yıl içerisinde iki defa idari para cezası uygulanması halinde ruhsat iptal edilir. Yılların belirlenmesi, takvim yılı hesabına göre yapılır. Dönemlerin hesaplanmasında, işletme izninin verildiği yıl ile üretime ilişkin tespitin yapıldığı yıl dikkate alınmaz. Ancak mücbir sebepler, beklenmeyen haller veya Genel Müdürlük tarafından kabul edilen işletme projesi ve termin planına göre madene ulaşmak amacıyla galeri, kuyu ve/veya dekapaj için geçirilen süreler, projede beyan edilen yıllık üretim miktarı ile orantılı olarak dikkate alınır. Bu fıkrada geçen idari para cezası hariç diğer oranları iki katına kadar artırmaya, yarısına kadar indirmeye ve ruhsat türlerine göre farklılaştırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir." Buna göre, beş yıllık dönemde üretimin en az olduğu herhangi üç yılında yaptığı toplam üretim miktarı üretim miktarı, projede beyan edilen bir yıllık üretim miktarının %30'undan az olması durumunda 50.000-TL idari para cezası uygulanır. İdari para cezasının uygulanmasından başlamak üzere, geriye doğru üç yıllık dönemlerde yaptığı toplam üretim miktarı projede beyan edilen yıllık üretim miktarının %30'undan daha az olması durumunda

ruhsat sahiplerine 50.000-TL idari para cezası uygulanır. Beş yıl içerisinde iki defa bu nedenlerle 50.000.-T idari para cezası uygulaması halinde işletme ruhsatı iptal edilir.

3213 sayılı Maden Kanununun m.24/XII hükmünün 6592 sayılı Kanunla düzenlenmiş eski hali şu şekilde idi: *"Bu üç yıllık süre içinde yapılan toplam üretimin projede beyan edilen bir yıllık üretim miktarının %10'undan az olması halinde de bu hüküm (50.000 TL idari para cezası) uygulanır. İdari para cezasının uygulanmasından başlamak üzere bu fıkraya aykırı fiilin tekrar tespit edilmesi halinde ise ruhsat iptal edilir."* Buna göre eski hükümde, sadece üç yıllık üretimin sadece yıllık projede beyan edilenin %10'dan aşağı olması halinde idari para cezası uygulanıyordu. Yine ruhsatın iptali için ise ileriye doğru beş yıllık periyotlarda toplam üç yılın üretimin yıllık üretimin %10'dan aşağı kaldığının ikinci kez tespiti halinde işletme ruhsatı iptal edilebiliyordu.

İşletme ruhsatının atıl bırakılmaması ve üretimin teşvik edilmesine yönelik olarak getirilen 3213 sayılı maden Kanununun m.24/XII hükmü, bu konuda herhangi bir geçiş hükmü içermediğinden geriye uygulanabilir niteliktedir. Halbuki aleyhe ceza hükmü içeren kanunların geriye yürümemesi, Türk Ceza Kanununun 7.maddesinde öngörülen evrensel bir hukuk ilkesidir. 7061 sayılı Kanunla geriye ceza hükmü içeren bu hükmünün anılan yasa ve evrensel hukuk ilkelerine aykırı olduğu açıktır.

Ayrıca, Maden Yönetmeliğinin 24(2) maddesi *" Genel Müdürlük; madenin cinsi, rezerv miktarı, tenörü/kalitesi, üretimin yapıldığı bölge, işletme izin alanı gibi kıstasları dikkate alarak projede yer alan minimum yıllık üretim miktarlarını belirleyebilir."* hükmünü içermektedir. Halbuki 3213 sayılı Maden Kanunda olmadığı halde MİGEM'e maden ruhsatının iptaline kadar gidecek olan yıllık minimum üretim miktarını belirleme konusunda takdir yetkisi verilmesi kanuni idare ilkesine aykırı olmuştur.